

การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่
THE STUDY OF DESIRABLE CHARACTERISTICS OF MODERN
STUDENT TEACHERS

¹สุวิมล โพธิ์กลิ่น, ²อลิษรา สร้อยเสนา, ³จิระเชษฐ โพธิ์กลิ่น และ ⁴สำเริง ธงศรี

¹Suwimon Phoglin, ²Alisara Soysena, ³Jirached Phoglin,
and ⁴Samret Thongsri

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, ประเทศไทย
Ubon Ratchathani University, Thailand

²Koy-devil.girl@hotmail.com

Received: May 30, 2024; **Revised:** June 27, 2024; **Accepted:** July 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 65 คน 2) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 23 คน และ 3) ครู จำนวน 107 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 195 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามผู้ใช้บัณฑิต ผลการศึกษาสามารถสรุปว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านจริยธรรม (Ethics) ประกอบไปด้วย 1.1) มีวินัย ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ 1.2) มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ 1.3) สุขภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 1.4) มีจิตสำนึกและตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ หรือ จรรยาบรรณวิชาชีพ 1.5) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กรและสังคมและสามารถ ทำงาน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

² คุณครูศูนย์พัฒนาเด็กวัดมทวนาราม เทศบาลนครอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

³ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

⁴ ข้าราชการบำนาญ ผู้ประเมินภายนอก

ร่วมกับผู้อื่นได้ 1.6) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และ
ผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ 2. ด้านความรู้
(Knowledge) ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับ การบริหารจัดการชั้นเรียน, ความเข้าใจเนื้อหาวิชา
เฉพาะอย่างถูกต้องแม่นยำ, การถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสนุกสนานกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน,
การออกแบบและพัฒนา

คำสำคัญ : ทักษะการพูดภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร, การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคSTAD,
เกมทางภาษา

Abstract

The purpose of this research is to study the desired characteristics of modern student teachers. The sample group consists of 1) Educational institution administrators, 65 people, 2) Educational administrators, 23 people, and 3) Teachers, 107 people, totaling 195 people, obtained through purposive selection. Data were analyzed by analyzing data from graduate user questionnaires. The results of the study can be concluded that Desired characteristics of modern student teachers consist of 3 aspects. As follows: 1) Ethics, consisting of 1.1) Discipline, honesty, diligence, patience, and responsibility for one's duties have a commitment to Work successfully 1.2) Be considerate, have volunteer spirit, public spirit, and responsibility for public benefits 1.3) Polite and humble know the timing listen to the opinions of others. 1.4) Be conscious and aware of following the code of conduct or professional ethics. 1.5) Respect and follow the rules and regulations of the organization and society and be able to Able to work together with others 1.6) Must promote learning, skills, and correct and good habits for students and service recipients. Pursue the role to the best of your abilities and with sincerity. 2. Knowledge consists of knowledge about Classroom management, accurate understanding of specific subject content, transferring knowledge in a fun way that stimulates student interest, design and development curriculum, use of English, application and use of knowledge in classroom research, selection, design and development of media and technology for learning. 3. Skills include: 3.1) Be a person who is eager to learn. can learn and continuously develop oneself 3.2) Able

to think, analyze, and solve problems 3.3) Study problem conditions/analyse problems and apply knowledge to work/solve problems appropriately. 3.4) Have operational skills/able to use various tools/equipment. 3.5) Work as a team. 3.6) Interacting with parents 3.9) Be creative and have good judgment 3.7) Use innovation in the classroom 3.8) Have specific expertise 3.9) Have English language skills and educational technology 3.10) Have teaching skills according to the context of schools 3.11) Emphasize the cultivation of the philosophy of sufficiency economy. 3.12) Have the ability to present work.

Keywords : desirable characteristics, modern student teacher

บทนำ

บทบาทหน้าที่ของครูได้ถูกปรับเปลี่ยนไปตามยุคเพื่อให้ทันสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังจะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันนี้เป็นยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอันทันสมัย มีความเจริญก้าวหน้าและสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วขึ้น ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้พร้อมและพัฒนาตนเองให้ทันยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว อีกทั้งต้องมีความกระตือรือร้นที่จะพัฒนาด้านทักษะวิทยาการสอนให้มีความทันสมัยเพื่อให้เกิดการเรียนรู้เทคนิควิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ที่มีประสิทธิภาพ (พนมนคร มีราคา, 2560) โดยการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ สมรรถนะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยนั้น เป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่เปิดสอนในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต ศึกษาศาสตรบัณฑิต การศึกษบัณฑิตที่ต้องรับผิดชอบด้านการผลิตครู บ่มเพาะนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ให้สำเร็จการศึกษาออกไปประกอบอาชีพครูในอนาคต

นอกจากนี้การพัฒนาทรัพยากรบุคคลควรมุ่งไปสู่ยุค BANI World ที่เป็นโลกของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วที่มากกว่าในอดีตที่เรียกว่าโลกยุคผันผวน (VUCA World) เป็นสถานการณ์โลกที่ต้องเผชิญตั้งแต่ปี พ.ศ. 2566 เป็นต้นไป สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลต่อองค์กรในมิติต่าง ๆ โดยเฉพาะความคิดและความรู้สึของคนในองค์กรประกอบไปด้วย Brittle (ความเปราะบาง) Anxious (สร้างความกังวล) Nonlinear (สับสนต่อการคาดเดา) Incomprehensible (ยากเกินเข้าใจ) สถานการณ์เปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ประเทศต้องมีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยต้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลสามารถแข่งขันได้ทัดเทียมกับนานาประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในกระบวนการปรับปรุงหลักสูตร จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และหนึ่งในข้อมูลสำคัญก็คือความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการใช้หลักสูตรที่ผ่านมา ไม่ว่าจะเป็นความคิดเห็นด้านนักศึกษา ความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นด้านการบริหารหลักสูตร รวมถึงความคาดหวังที่มีต่อหลักสูตร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 65 คน 2) ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 23 คน และ 3) ครู จำนวน 107 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 195 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selecting)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ 1 ฉบับ จำนวน 51 ข้อคำถาม แบ่งเป็น ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาครูยุคใหม่

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล จากแบบสอบถามผู้ใช้บันทึกและสรุปเรียงเรียงความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาข้อมูลสรุปได้ว่า คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ ประกอบไปด้วย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านจริยธรรม (Ethics) ประกอบไปด้วย

1.1) มีวินัย ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และความรับผิดชอบต่องานที่ มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ

- 1.2) มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม
- 1.3) สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.4) มีจิตสำนึกและตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ หรือ จรรยาบรรณวิชาชีพ
- 1.5) เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กรและสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 1.6) ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ
2. ด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย
 - 2.1) ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน
 - 2.2) ความเข้าใจเนื้อหาวิชาเฉพาะอย่างถูกต้องแม่นยำ
 - 2.3) การถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสนุกสนานกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
 - 2.4) การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร
 - 2.5) การใช้ภาษาอังกฤษ
 - 2.6) การประยุกต์และใช้องค์ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน
 - 2.7) การเลือกสรร ออกแบบและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้
3. ด้านทักษะ (Skills) ประกอบไปด้วย
 - 3.1) เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 - 3.2) สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา
 - 3.3) ศึกษาสภาพปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน/การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม
 - 3.4) มีทักษะการปฏิบัติงาน/การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ต่างๆได้
 - 3.5) มีการทำงานเป็นทีม
 - 3.6) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง
 - 3.7) มีความคิดสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ
 - 3.8) นำนวัตกรรมมาใช้ในห้องเรียน
 - 3.9) มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
 - 3.10) มีทักษะภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีทางการศึกษา
 - 3.11) มีทักษะการสอนตามบริบทของสถานศึกษา
 - 3.12) เน้นการบ่มเพาะเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
 - 3.13) มีความสามารถนำเสนองาน

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่สามารถอภิปรายได้ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ ด้านจริยธรรม (Ethics) จากการศึกษาข้อมูลพบว่ามีความต้องการที่จะให้ครูยุคใหม่ มีวินัย ซื่อสัตย์ ขยัน อดทน และความรักผิดชอบต่อหน้าที่ มีความมุ่งมั่นในการ ทำงานให้สำเร็จ มีน้ำใจ มีจิตอาสา จิตสาธารณะ ความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม สุภาพ อ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักกาลเทศะ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจิตสำนึกและตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ หรือ จรรยาบรรณวิชาชีพ เคารพและปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับขององค์กรและสังคมและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ต้องส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้องดีงามแก่ศิษย์และผู้รับบริการ ตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ทิวรัตน์ ประเสริฐสังข์ และคณะ (2563) ที่ศึกษาความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูพลศึกษา เพื่อหนุนเสริมการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา ที่พบว่า ความสำคัญของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูพลศึกษาที่เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพครู ด้านน้ำใจนักกีฬาความโอ้อ้อมอารีและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ด้านความรักและความศรัทธาในวิชาชีพพลศึกษาและการกีฬา ด้านอารมณ์ความสนุกสนานและความรักเด็ก ด้านบุคลิกภาพและสุขภาพ ด้านหลักการและปรัชญาการพลศึกษาและการกีฬา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความกระตือรือร้น ด้านความรับผิดชอบและด้านวิชาการทั่วไป วิชาการศึกษาและวิชาชีพพลศึกษา

2. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ ด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบไปด้วย ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการชั้นเรียน ความเข้าใจเนื้อหาวิชาเฉพาะอย่างถูกต้องแม่นยำ การถ่ายทอดความรู้ได้อย่างสนุกสนานกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน การออกแบบและพัฒนาหลักสูตร การใช้ภาษาอังกฤษ การประยุกต์และใช้องค์ความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียน และการเลือกสรร ออกแบบและพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ และด้านทักษะ (Skills) ประกอบไปด้วย เป็นผู้ใฝ่รู้ สามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ไขปัญหา ศึกษาสภาพปัญหา/วิเคราะห์ปัญหา และนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน/การแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีทักษะการปฏิบัติงาน/การใช้เครื่องมือ/อุปกรณ์ต่างๆได้ มีการทำงานเป็นทีม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปกครอง มีความคิดสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ นำนวัตกรรมมาใช้ในห้องเรียน มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีทักษะภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีทางการศึกษา มีทักษะการสอนตามบริบทของสถานศึกษา เน้นการบ่มเพาะเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมี

ความสามารถนำเสนองาน ที่สอดคล้องกับการศึกษาของ เพ็ญพนอ พ่วงแพ, อนงค์พร สมานชาติ และกัลยา เทียนวงศ์ (2562) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ที่พบว่า อาจารย์พี่เลี้ยง และผู้ใช้บัณฑิตเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา ว่าควรพัฒนานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสบการณ์ หลากหลาย เช่น ด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้ภาษาอังกฤษ และด้านการใช้ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และทักษะสำคัญ ของ Gen Alpha ที่ครูยุคใหม่ต้องรู้ (aksorn.com) ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดแก้ปัญหาเป็น ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะในการใช้สื่อและรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ทักษะความอดทน ฝึกจิตใจให้เข้มแข็งไม่ย่อท้อ ทักษะการทำงานเป็นทีม ทักษะการเห็นอกเห็นใจผู้อื่น และสอดคล้องกับ 10 ทักษะที่ดีที่สุดสำหรับครูที่ สภาการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2566) มีดังนี้ 1)การจัดการห้องเรียน 2)การ วางแผนบทเรียน 3)ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะด้านเทคโนโลยี 5) การสอนที่แตกต่าง 6)การวัดและ การประเมิน 7) การทำงานร่วมกัน 8)ความสามารถทางวัฒนธรรม 9)ความคิดสร้างสรรค์ 10)ความ อดทนและความเห็นอกเห็นใจ 9)ความคิดสร้างสรรค์ 10)ความอดทนและความเห็นอกเห็นใจ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

การส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาครูยุคใหม่ ตามความคาดหวังของผู้ใช้ บัณฑิต ควรส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) ซึ่งนอกจาก หลักสูตรจะจัดการเรียนรู้ให้เข้มข้นเกี่ยวกับองค์ความรู้วิชาเฉพาะ และองค์ความรู้ทางวิชาชีพครู แล้ว ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย และ ด้านทักษะ (Skills) หลักสูตรควรมุ่งส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะด้านการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทักษะทาง คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และทักษะในการใช้สื่อ และรู้ทันการใช้สื่อดิจิทัล ทักษะการจัดการชั้นเรียน และด้านจริยธรรม (Ethics) เป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผู้ที่จะเป็นครูในอนาคต หลักสูตรควรเตรียมส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม การมีจิตสำนึก และตระหนักในการปฏิบัติตามจรรยาบรรณ ความรัก ศรัทธาในวิชาชีพครู รวมถึงออกแบบกิจกรรม ที่ปลูกฝังเรื่องการทำงานร่วมกับผู้อื่น การมีจิตอาสา จิตสาธารณะ เพื่อการทำงานร่วมกันอย่างมี ประสิทธิภาพ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

เอกสารอ้างอิง

- คณะศิลปศาสตร์ (2563). *รายละเอียดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2563*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2567 สืบค้นจาก <https://www.la.ubu.ac.th/la-modules/course/pdf/edu.pdf>.
- ทิวารัตน์ ประเสริฐสังข์ และคณะ. (2563). *ความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูพลศึกษา เพื่อหนุนเสริมการผลิตนักศึกษาวิชาชีพครู สาขาวิชาพลศึกษา*. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. Volume 1, Issue 2586-9493, 2020, pp.18-26.
- พนมนคร มีราคา. (2560). *ครูต้องมีลักษณะอย่างไร...ในศตวรรษที่ 21*. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร, 5(2), 23-35.
- พัชรินทร์ รุจิรานุกูล และอัญญา แพทย์ศาสตร์. (2564). *สมรรถภาพของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ตามความเห็นของครูพี่เลี้ยง*. วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเก่า, 8(2), 1-12.
- เพ็ญพะนอ พ่วงแพ, อนุพงศ์ สมานชาติ และกัลยา เทียนวงศ์. (2562). *การศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร*. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 39(5), 117-127.
- ราชกิจจานุเบกษา (2556). *ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยจรรยาบรรณของวิชาชีพ พ.ศ. 2556*. สืบค้นเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2567 สืบค้นจาก <https://ratchakitcha.soc.go.th/documents/1986083.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2566). *Edozone10 ทักษะที่ดีที่สุดของครู จากสภาการศึกษา | Eduzones | LINE TODAY กันยายน 2566*.
- สุพัตรา สุขาวท และคณะ (2563) *ความชุกและความสัมพันธ์ระหว่างภาวะซึมเศร้าและความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดอุบลราชธานี*. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย, 65(1), 15-24.